

Ljetna škola Bovec 2021.

Podijeljeno sjećanje – kulture sjećanja

Luca Melchior

Način na koji se pojedinci i društva odnose prema prošlosti i povijesti prožet je nizom individualnih čimbenika, primjerice obiteljskim iskustvima i doživljajima, no zamjetan utjecaj pritom mogu imati i institucije poput obrazovnih, i to stvaranjem, promicanjem i perpetuiranjem određenih perspektiva iz kojih se stvara sjećanje na povijesne događaje i osobe. I individualne i obiteljske kulture sjećanja, koje se hrane komunikativnim pamćenjem, odnosno „skupom onih oblika kolektivnoga pamćenja koji se temelje na svakodnevnoj komunikaciji“¹, kao i društveno-javne kulture sjećanja temeljene na kulturnome pamćenju, ne određuju samo ono što se ne smije zaboraviti, nego i način na koji se čega treba prisjećati, te kako treba tumačiti i predstavljati sjećanje: Koje predmete treba sačuvati, kako ih treba predstavljati, na koje običaje treba podsjećati te kako ih treba rekonstruirati. Kulture sjećanja manifestacijama su selektivnoga pamćenja.

Značajkom je povijesti na prostoru Alpe-Jadrana višestoljetni mirni suživot različitih jezičnih, društvenih i nacionalnih sastavnica, plodna razmjena te zajedničke, međusobno odijeljene kulture i običaja (npr. višejezičnost), ali i tragični odlučujući trenuci (ratnog) sukoba i konfrontacije. Oba se ta aspekta mogu tumačiti te na različite načine oblikovati sjećanje (dijelom se to i čini), a to opet može biti povodom za nove sukobe.

Postoji li mogućnost za stvaranje kulture sjećanja koja će u prvi plan staviti značajke koje povezuju i čine zajedničku i podijeljenu povijest prostora Alpe-Jadrana te bi mogle postati temeljem za konstruktivan i miran suživot?

¹ U izvorniku navod prema Assman, Jan (1988), „Kollektives Gedächtnis und kulturelle Identität“, u: Assmann, Jan & Hölscher, Tonio (Hg.), *Kultur und Gedächtnis*, Frankfurt/M., Suhrkamp, str. 9-19, ovdje str. 10. Prijevod na hrvatski ovdje prema tom navodu. Op. prev.